

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากร ตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร ตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,256 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
1	บ้านสัว	133
2	บ้านแพร่งขาค้าง	127
3	บ้านแกว	88
4	บ้านเขาน้อย	39
5	บ้านสามผาน	92
6	บ้านขามะปริง	53
7	บ้านหนองป่าหมาก	41
8	บ้านหนองตาลัน	68
9	บ้านวังด้วน	28
10	บ้านหนองหงส์	24
11	บ้านหนองเสม็ด	17
12	บ้านชำปลาไหล	106
13	บ้านวังเวียน	54
14	บ้านหนองหงษ์	40

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
15	บ้านไทรนอง	90
16	บ้านห้วยสะบ้า	72
17	บ้านแพ่งซาหยั่งพัฒนา	184
รวม		1,256

การหาขนาดตัวอย่างจากข้อมูลซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยเลือกใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณสัดส่วนของประชากร คือ (สุรินทร์ นิยมางกูร, 2542: หน้า 48-49)

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

ให้ N แทนขนาดประชากร โดยที่ $n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2}$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

โดยผู้วิจัยได้คำนวณขนาดตัวอย่าง (n) ที่ทำให้ความคลาดเคลื่อน (e) มีค่าไม่เกิน 0.05 ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% และ $z_{0.025}$ เท่ากับ 1.96 โดยจำนวนประชากรทั้งหมด (N) 1,256 คน แทนค่าได้ดังนี้

$$n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2} = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} = 384.16$$

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} = \frac{384.16}{1 + \frac{384.16}{1256}} = 294.18 \approx 295$$

ดังนั้นจำนวนผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างในการศึกษามีจำนวน 295 คน

3.1.2 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นแบบสองขั้น (Two stage sampling)

ขั้นที่ 1 สุ่มหมู่บ้านในตำบลสองพี่น้องด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก จำนวน 7 หมู่บ้าน จากจำนวนทั้งหมด 17 หมู่บ้าน ได้ บ้านสิ้ว บ้านแฉว บ้านเขาน้อย บ้านสามผาน บ้านขำมะปริง บ้านขำปลาไหล และบ้านห้วยสะบ้า

ขั้นที่ 2 สุ่มผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random

Sampling) โดยวิธีจับฉลาก และสุ่มผู้สูงอายุจากแต่ละหมู่บ้าน ด้วยใช้วิธีการจัดสรรให้เป็นสัดส่วนกับขนาดประชากร (Allocation proportional to size) ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขนาดตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้านในตำบลสองพี่น้อง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ขนาดตัวอย่าง (n)
1	บ้านสี่	133	67
3	บ้านแถว	88	44
4	บ้านเขาน้อย	39	20
5	บ้านสามพาน	92	47
6	บ้านขำมะปริง	53	27
12	บ้านขำปลาไหล	106	54
16	บ้านห้วยสะบ้า	72	36
รวม		583	295

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการให้ผู้เก็บแบบสอบถามอ่านแบบหรืออธิบายแบบสอบถามให้ผู้สูงอายุฟัง และให้ผู้สูงอายุตอบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อหมู่บ้าน เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ของตัวท่าน) ความเพียงพอของรายได้ สถานภาพสมรส ศาสนา สถานะในครอบครัว ลักษณะครอบครัว ผู้ที่ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือดูแลเรื่องการรักษาพยาบาล ความรู้สึกหดหู่ เศร้า หรือท้อแท้ ความรู้สึกเบื่อ ทำอะไรก็ไม่เพลิดเพลิน โรคประจำตัว จำนวนสมาชิกที่ต้องสูบบุหรี่เป็นประจำ จำนวนสมาชิกที่ต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ การเข้าร่วมปฏิบัติการทางสังคม และศาสนา เป็นต้น โดยเป็นแบบกำหนดให้ตอบ (Check List) และคำถามอื่นๆ เช่น อายุ ภาวะหนี้สิน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับความอยู่ดีมีสุข ระดับภาวะสุขภาพ ระดับความสบายใจ/ไม่วิตกกังวล เป็นคำถามแบบเติมคำในช่องว่าง (Short Answer)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ การทำงาน สถานการณ์ด้านการเงิน ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ และการปฏิบัติการทางสังคมและศาสนา โดยเป็นแบบประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับอิทธิพลที่มีต่อความอยู่ดีมีสุข	
5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินผลโดยอิงเกณฑ์ หาค่าเฉลี่ยเมื่อทำการวิเคราะห์ แปลผล และกำหนดระดับอิทธิพลที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของสูงอายุ 5 ระดับ โดยเอาคะแนนเฉลี่ย (Mean) เป็นตัวชี้วัด ซึ่งอาศัยแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2543: หน้า 100 - 103) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับอิทธิพลที่มีต่อความอยู่ดีมีสุข
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1 ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเมื่อกำหนดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

แบบสอบถาม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	0.92

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้เก็บแบบสอบถามอธิบายชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงแบบสอบถามในแต่ละส่วนให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล จากนั้นเก็บข้อมูลโดยการอ่านแบบสอบถามให้ผู้สูงอายุฟัง และให้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านสี่ บ้านแถว บ้านเขาน้อย บ้านสามผาน บ้านขำมะปริง

และบ้านเช่าปลาไหล และบ้านห้วยสะบ้า จำนวน 295 คน โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชื่อหมู่บ้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ของตัวท่าน) ความเพียงพอของรายได้ ภาระหนี้สิน สถานภาพสมรส ศาสนา สถานะในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะครอบครัว ผู้ที่ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือดูแลเรื่องการรักษาพยาบาล ระดับความอยู่ดีมีสุข ระดับภาวะสุขภาพ ระดับความสบายใจ/ ไม่วิตกกังวล ความรู้สึกหดหู เศร้า หรือท้อแท้ ความรู้สึกเบื่อ ทำอะไรก็ไม่เพลิดเพลิน โรคประจำตัว จำนวนสมาชิกที่ต้องสูบบุหรี่เป็นประจำ จำนวนสมาชิกที่ต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ การเข้าร่วมปฏิบัติภารกิจทางสังคม และศาสนา เป็นต้น

ตอนที่ 2 ระดับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ได้แก่

- ด้านสุขอนามัย
- ด้านความรู้
- ด้านการทำงาน
- สถานการณ์ด้านการเงิน
- ด้านชีวิตครอบครัว
- ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต
- ด้านการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ
- ด้านการปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการรวบรวมแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และแปลงข้อมูลเพื่อเข้ารหัสโดยใช้โปรแกรมทางสถิติในการประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณและหาค่าสถิติต่างๆ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้สูงอายุในตอนที่ 1 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลที่มีอยู่ สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข และสร้างตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งสถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)